

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AFGIFVET AF

DEN AF KUNGL. MAJ:T DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AF STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XIII.

REGLERING AF LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.
VID
JUSTITIEKANSLERSÄMBETET

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1908

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig skrifvelse till Konungen	I—II.

Betänkande och förslag.

Justitiekanslersämbetets organisation och ämbetsuppgifter	1.
Förhållandet mellan justitiekanslern och justitieombudsmannen i afseende å deras ämbetsutöfning	11.
Aflöningsförhållanden vid justitiekanslersämbetet	13.
Till kommittén öfverlämnade handlingar	20.
Summariska uppgifter angående antalet till justitiekanslersämbetet inkomna mål	25.

Kommitténs förslag.

<i>Justitiekanslerns ämbetsverksamhet</i>	27.
<i>Justitiekanslerns aflöning</i>	31.
<i>Den öfriga ordinarie personalen vid justitiekanslersämbetet</i>	32.
<i>Utsträckt arbetstid</i>	35.
<i>Aflöningsvillkor</i>	36.
<i>Anslag till arfvoden åt amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.</i>	40.
<i>Stat</i>	50.
<i>Kostnadsberäkning</i>	51.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt hvilken Eders Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att afgifva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., får här-

med i underdånighet öfverlämna delen XIII af kommitténs betänkanden, innefattande förslag i nämnda hänseende beträffande justitiekanslersämbetet.

Undertecknad Sjöberg, som på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordnande varit ledamot af kommittén under det att justitiekanslersämbetet utgjort föremål för kommitténs behandling, har ansett sig icke böra deltaga i kommitténs beslut, i hvad det rör löneförmåner åt justitiekanslern.

Stockholm den 22 maj 1908.

Underdånigst
F. H. SCHLYTERN.

TH. AF CALLERHOLM.	PHILIP KLINGSFOR.	CARL PERSSON.
HENRIK SCHULTZBERG.	EMIL SJÖBERG.	IVAR WIJK.

Per Östergren.

Justitiekanslersämbetet.

Justitiekanslersämbetets organisation och ämbetsuppgifter.

Regeringsformen innehåller i § 27 den bestämmelsen, att Konungen må till justitiekansler nämna en lagfaren, skicklig och oväldig man, som i domarevärf varit nyttjad, och att honom, såsom Konungens högste ombudsman, åligger förnämligast att föra eller genom de under honom ställda fiskaler låta föra Konungens talan i mål, som röra allmän säkerhet och kronans rätt, samt att å Konungens vägnar hafva tillsyn öfver rättvisans handhavande och i sådan egenskap beifra fel, som af domare och ämbetsmän blifva begångna.

I fråga om justitiekanslerns befattning med tryckfrihetsärenden stadgar tryckfrihetsförordningen i §§ 4 och 5, bland annat, att det åligger justitiekanslern att, så snart förbrytelse mot nämnda förordning blifvit hos honom anmäld af chefen för justitiedepartementet, låta genom tillförordnad aktor vid behörig domstol åtala förbrytelsen, och att det ankommer på justitiekanslerns ämbetsåtgärd och ansvar, att sådana mål varda lagligen handhafda. Dessutom har han att för egen del öfva tillbörlig uppsikt öfver tryckfrihetens lagliga bruk.

Enligt den af Kungl. Maj:t den 29 november 1878 för justitiekanslersämbetet utfärdade, ännu gällande instruktion äger justitiekanslern ensam beslutanderätt i de till ämbetet hörande ärenden och biträdes vid dess förvaltande af en sekreterare och en registrator, hvarjämte amanuenser få antagas efter behof. Vid justitiekanslersexpeditionen är enligt stat anställd en ordinarie vaktmästare.

I § 3 af instruktionen stadgas i afseende å justitiekanslerns ämbetsplikter följande.

Han är Kungl. Maj:ts högste ombudsman och skall i denna egen-
skap hafva tillsyn däröfver, att alla lagar, författningar och instruktioner
varda iakttagna och efterlefda samt att hvar och en i sitt ämbete fullgör
sin skyldighet, och åligger det honom att föra eller genom de under honom
ställda fiskaler låta föra Kungl. Maj:ts talan i mål, som röra allmän säkerhet
och kronans rätt, samt beifra eller låta beifra fel, som begås af domare
och ämbetsmän.

Justitiekanslern äger att, när han finner det nödigt, öfvervara högsta
domstolens samt alla andra domstolars, kollegiers och ämbetsverks öfverlägg-
ningar, dock utan att yttra sin mening; och skall tillgång lämnas honom
till alla domstolars, kollegiers och andra ämbetsverks protokoll och hand-
lingar. Alla Kungl. Maj:ts ämbetsmän böra lämna justitiekanslern det
lagliga biträde och de upplysningar, han af dem äskar; och det är honom
tillåtet att vid förklarings och underrättelsers infordrande förelägga
ämbetsmän till och med Konungens befallningshafvande samt underdomare
viten till högst etthundra kronor, hvilka, då de blifvit försutna, veder-
börande hafva att på justitiekanslerns begäran uttaga.

Alla fiskaler samt ombudsmän, som hafva lika befattning med dem
i ett eller annat afseende, åligger det att efterkomma och lyda hvad
justitiekanslern å ämbetets vägnar befäller dem; viljande Kungl. Maj:t vid
bortgifvande af sådana fiskalssysslor, som af Kungl. Maj:t tillsättas, inhämta
justitiekanslerns yttrande om hvilken af de därvid i fråga varande kan till
ett sådant ämbete vara skickligast.

Hvad angår fiskalssysslor, hvilka icke tillsättas af Kungl. Maj:t eller
af justitiekanslern, bör, innan någon utnämnes till sådan syssla, justitie-
kanslerns utlåtande inhämtas af vederbörande, som bortgifva sådana tjänster;
dock gäller detta icke hofrätternas fiskaler.

Justitiekanslern tillsätter stadsfiskaler och äger rättighet att på viss
tid eller för alltid skilja från tjänsten den, som finnes hafva gjort sig
därtill skyldig. Därifrån äro dock undantagna stadsfiskalerna i Stockholm.
Justitiekanslern äger att till landsfiskalstjänsters bestridande förordna
lämpliga personer och skilja dem från förordnandet, när sådant pröfvas
skäligt, äfvensom att, där någon extra fiskals tillsättande finnes nödigt,
förordna sådan.

Till justitiekanslerns ämbetsplikter hör vidare, enligt § 4 i instruktionen: att på behörig ort utföra eller låta utföra de mål, Kungl. Maj:t öfverlämnar till hans handläggning, samt de åtal mot ämbetsmän och enskilda, som Kungl. Maj:t finner böra anställas, hvarom befallning meddelas genom utfärdad remiss eller utdrag af det inför Kungl. Maj:t förda protokoll; åliggande det justitiekanslern att själf föra talan i de mål, som hos Kungl. Maj:t omedelbarligen upptagas och utföras, äfvensom vid riks rätt, när den varder på hans begäran förordnad;

att afgifva underdåniga utlåtanden i mål och ärenden, i hvilka Kungl. Maj:t finner lämpligt höra justitiekanslern;

att, på sätt i kungl. kungörelsen den 16 maj 1827 och kungl. skrifvelsen den 8 december 1848 stadgas, besluta angående fullföljd af talan i kronan rörande rättegångar;

att, på sätt i tryckfrihetsförordningen stadgas, vaka öfver tryckfrihetens rätta bruk och åtala dem, som förbryta sig däremot;

att med uppmärksamhet följa alla oafgjorda kronobalansmål och tillse, att kronans rätt varder behörigen iakttagen; i hvilket afseende vederbörande myndigheter hafva att årligen inkomma till justitiekanslern med erforderliga upplysningar;

att på anmälan förordna särskild åklagare i krigsrättsmål af beskaffenhet, att deras utförande ej lämpligen kan anförtros åt väbel eller underofficer;

att mottaga af Hans Maj:t Konungen alla ansökningar, som lämnas i Hans Maj:ts egna händer, och ombesörja, att de varda ingifna å vederbörlig ort;

att, när det visat sig, att någon förordning genom tidens förändring kommit ur bruk, så att den ej vidare efterlefves, inkomma till Kungl. Maj:t med berättelse därom och förslag till rättelse;

att granska hofrätternas, kollegiers och Konungens befallningshafvandes årliga arbetsredogörelser, jämte de från andra ämbetsverk och myndigheter afgifna arbetsförteckningar, hvilka Kungl. Maj:t för sådant ändamål öfverlämnar till justitiekanslern, äfvensom de ågodelningsrättsdagböcker, fånglistor, arbetsredogörelser från fiskaler, m. m., som enligt särskilda författningar inkomma till justitiekanslern; åliggande det stads-

fiskalerna, med undantag af dem i Stockholm, att halfårsvis insända till justitiekanslern sina arbetsredogörelser, för förra halfåret före den 1 augusti samma år och för senare halfåret före den 1 februari på följande året;

att hvarje år till Kungl. Maj:t ingifva:

a) förteckning å de af Kungl. Maj:t till justitiekanslerns handläggning öfverlämnade äldre och nyare oafgjorda mål med uppgift för hvar och ett om hvad därvid blifvit tillgjordt,

b) berättelse angående kronobalansmålen och hvad i afseende å dem förekommit,

c) berättelse om granskningen af hofrätternas, kollegiers och Konungens befallningshafvandes arbetsredogörelser, och

d) särskild förteckning öfver alla de af justitiekanslern under föregående året handlagda mål och ärenden af olika slag; samt slutligen *

att jämväl i de fall, som ej finnas särskildt nämnda i instruktionen, ställa sig till efterrättelse hvad i lag och författningar med afseende å justitiekanslerns befattning och i öfrigt finnes föreskrifvet eller framdeles kan varda stadgad.

I sistnämnda hänseende må här särskildt erinras,

att enligt instruktionen för kammarrätten den 14 november 1879 åtal för fel och försummelse i afseende å uppbörden, förvaltningen och redovisningen samt kontrollen och tillsynen beträffande medel och persedlar, för hvilka redogörelse ingår till kammarrättens revisionsafdelning, afvensom de af nämnda revisionsafdelning eller kammarrättens advokatfiskal med anledning af räkenskapernas granskning framställda anmärkningar skola, då de afse rikets hofrätter eller kollegier, statskontoret, armé- eller marinförvaltningen, af kammarrätten öfverlämnas till justitiekanslersämbetets handläggning, och

att enligt 30 kap. 7 § rättegångsbalken, sådan denna § lyder enligt lag den 14 juni 1901, i brottmål, som fullföljts i hofrätt eller blifvit dess pröfning underställdt, allmän åklagare ej äger i annat hänseende än såvidt angår ansvars- eller ersättningsskyldighet för honom själf söka ändring i hofrättens utslag, där han ej tillika är målsägande, men att, därest

justitiekanslern, på framställning af åklagaren eller eljest, finner sådana omständigheter vara för handen, att talan mot hofrättens utslag bör fullföljas, justitiekanslern äger därom förordna.

I den ofvanberörda kungl. kungörelsen den 16 maj 1827, angående åtskilliga föreskrifter för bevakandet af kronans rätt i de henne rörande rättegångar vid domstolarna, förordnades, att, då kronan tappat vid underdomstol, kronoombudet, vid ansvar, alltid skall i behörig tid i laga ordning förvara kronans rätt till dess talans fullföljande, samt därefter, med handlingarnas öfverlämnande, af det ämbetsverk, som förordnat honom, begära föreskrift, huruvida målet skall fullföljas. Nämnda ämbetsverk bör föranstalta, att målet alltid varder fullföljdt till hofrätt, såvida ämbetsverket icke skulle finna laga skäl därtill saknas; dock att i mål, där Konungens befallningshafvande förordnat kronans ombud, anmälan därom bör, med handlingarnas öfverlämnande, göras hos justitiekanslersämbetet, som förordnar om målets fullföljd eller nedläggande. På lika sätt skall, då målet i hofrätt blifvit afgjort och kronan tappat, advokatfiskalen därstädes eller den, som särskildt kan vara förordnad till målets utförande i samma rätt, alltid i behörig tid och ordning anmäla och utverka tillstånd till målets dragande under Konungens pröfning, hvarefter fullföljden af ändringsökandet, efter kronoombudets därom gjorda förfrågan, beror på justitiekanslersämbetets, och, där kronoombudet blifvit förordnadt af något utaf rikets kollegier, på dess pröfning.

Genom den ofvannämnda kungl. skrifvelsen den 8 december 1848 förklarades, bland annat, att kungl. kungörelsen den 16 maj 1827, angående bevakande af kronans rätt i de henne rörande rättegångar, äfven skall tillämpas i alla synemål, då kronan är af- eller tillträdare eller de vid synen vidtagna åtgärder och beslut annorlunda röra dess rätt, dock att de i samma kungörelse föreskrifna anmälanden hos justitiekanslern skola i berörda mål ske hos det ämbetsverk, som har högsta inseendet öfver bostället eller lägenheten.

Enligt kungl. kungörelsen den 9 november 1906, angående fångförteckningar och rapporter från fångelserna och tvångsarbetsanstalterna

i riket, skola i allmänhet fångförteckningar från länsfängelser, krono-, stads-, polis- och häradshäkten samt militära häkten och arrester, efter det de granskats och kompletterats i hof- och öfverrätter, inom slutet af februari, maj, augusti och november månad för nästföregående kvartal insändas, från Svea hofrätt för hvarje år, hvars sifferbeteckning slutar med jämnt tal, till justitiekanslern och för hvarje år med udda tal till justitieombudsmannen samt från öfriga hof- och öfverrätter för hvarje år med jämnt tal till justitieombudsmannen och för hvarje år med udda tal till justitiekanslern.

I afseende å sådana i Stockholms stads rannsakningsfängelse och länsfängelse i Göteborg intagna personer, hvilka äro ställda under tilltal eller eljest undergå förhör vid nämnda städers poliskammare eller vid polisdomstolen i Stockholm, skall, enligt § 9 i kungörelsen, särskild förteckning upprättas. Ifrågavarande förteckningar insändas inom utgången af månaden näst efter den, för hvilken de afgifvits, af öfverståhållarämbetet för hvarje år, hvars sifferbeteckning slutar med jämnt tal, till justitiekanslern och för hvarje år med udda tal till justitieombudsmannen samt af Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län för hvarje år med jämnt tal till justitieombudsmannen och för hvarje år med udda tal till justitiekanslern.

Uti 10 § innehållas följande föreskrifter.

När de fångförteckningar, som blifvit öfverlämnade till justitiekanslern, där undergått granskning, skola de kvartalsvis inom den 15 juli, den 15 oktober, den 15 januari och den 15 april af justitiekanslern tillställas justitieombudsmannen; och läser denne — heter det — på motsvarande sätt förfara i afseende å de fångförteckningar, som till honom i första hand inkommit.

Finner justitieombudsmannen nödigt att för slutlig behandling af anmärkning, som vid den hos honom verkställda granskning förekommit, äga tillgång till fångförteckning, som af honom öfverlämnats till justitiekanslern, är den sistnämnde pliktig att vid anfordran genast tillhandahålla justitieombudsmannen sådan förteckning, likasom äfven justitieombudsmannen läser på enahanda sätt tillhandagå justitiekanslern.

De till justitiekanslern och justitieombudsmannen insända fångförteckningarna skola, sedan de undergått granskning hos båda, förvaras i

justitieombudsmansexpeditionens arkiv, intill dess justitieombudsmannen finner dem kunna till riksarkivet öfverlämnas.

Öfver fångar, som i centralfängelserna undergå dem ådömd bestraffning, skall, enligt § 11 mom. 1, hvarje år inom en månad efter förrättad mönstring ett exemplar af mönsterrullan genom fångvårdsstyrelsens försorg insändas till justitiekanslern, som efter verkställd granskning öfverlämnar den till justitieombudsmannen.

Till justitiekanslern och justitieombudsmannen skall vederbörande direktör vid centralfängelse, jämlikt § 11 mom. 2, för hvarje månad inom utgången af därpå följande insända rapport öfver fångar, som under månaden afgått och tillkommit.

Enligt § 12 skall öfver personer, som vid allmän tvångsarbetsanstalt eller i centralfängelse hållas till tvångsarbete, mönsterrulla aflämnas i en handa ordning, som i § 11 mom. 1 är föreskrifven i fråga om straffångar.

Den justitiekanslern åliggande tillsynen öfver rättvisans handhafvande och öfver lagars och författningars efterlefnad af tjänstemän samt andra medborgare utöfvas, bland annat, dels genom granskning af de arbetsredogörelser och fånglistor m. m., som hvarje år inkomma till justitiekanslern, och dels genom årliga inspektionsresor.

Om nyssberörda, inom justitiekanslersexpeditionen bedrifna granskningsarbete torde följande närmare upplysningar böra meddelas.

Granskningen af arbetsredogörelserna från rikets kollegier eller i deras ställe inrättade verk (arméförvaltningen, marinförvaltningen, kammarkollegium, statskontoret, kommerskollegium och kammarrätten) afser att följa och öfvervaka arbetets gång hos dessa ämbetsmyndigheter, för hvilket ändamål tabell årligen upprättas öfver de hos dem afgjorda och balanserade målen under senaste tioårsperiod. Särskildt tillses, att målens afgörande icke oskäligen uppskjutes; och pläga uppkommande anmärkningar rörande oafgjorda äldre mål under hand delgifvas vederbörande för rättelses vinnande.

Granskningen af arbetsredogörelserna från rikets hofrätter och krigshofrätten har liknande ändamål, och upprättas rörande hofrätterna årligen, förutom motsvarande tabeller öfver afgjorda och balanserade mål under

senast förflutna tio år, jämväl särskilda tabeller, utvisande arbetets gång under det år, arbetsredogörelserna omfatta.

Vidkommande de från öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande inkommande arbetsredogörelserna afser deras granskning afvenledes att följa och öfvervaka arbetets gång hos dessa myndigheter. Till möjliggörande däraf upprättas inom justitiekanslersexpeditionen, bland annat, *dels* särskilda sammandrag af samtliga arbetsredogörelserna för jämförande af den olika arbetsmängden hos ifrågavarande myndigheter icke allenast det år, arbetsredogörelserna afse, utan äfven senaste femårsperiod, och *dels* en tabell utvisande tiden, då de balanserade målen inkommit, och i hvad mån balansen under det år, arbetsredogörelserna omfatta, ökats eller minskats hos ifrågavarande myndigheter. Nu omförmälda granskning plägar vanligen föranleda till aflåtandet af ett flertal skrivelser, hvarigenom de äldre balanserade målen afgörande påskyndas.

Kungl. Maj:t har hittills öfverlämnat till justitiekanslern för granskning arbetsredogörelser från lotsstyrelsen och domänstyrelsen. Granskningen af dessa arbetsredogörelser och af landtmäteristyrelsens arbetsredogörelse, hvilken, jämlikt föreskrift i styrelsens instruktion, insändes till justitiekanslern, åsyftar likaledes att tillse, att arbetet hos dessa myndigheter behörigen bedrifves.

Från advokatfiskalerna hos rikets hofrätter, kammarkollegium, kamrarrätten och marinförvaltningen samt från landtmäterifiskalen, landsfiskaler äfvensom samtliga stadsfiskaler, utom de i Stockholm, inkomma äfven arbetsredogörelser, hvilkas granskning har till syftemål att följa och öfvervaka nämnda fiskalers verksamhet. Då de af hofrätternas advokatfiskaler afgifna arbetsredogörelser redovisa samtliga af dem anställda åtal, blir justitiekanslern sålunda i tillfälle att bilda sig ett omdöme om domares och andra med dem likställda tjänstemäns förvaltning i allmänhet. Stadsfiskalernas arbetsredogörelser lämna i viss mån en öfversikt öfver rättskipningen i brottmål inom städerna.

Vid granskningen af de till justitiekanslern inkommande fånglistorna tillses hufvudsakligen, att de afkunnade utslagen och meddelade straffbesluten äro lagligen grundade, samt att de ådömda straffen blifva rätt verkställda. Denna granskning, som äfvenledes lämnar tillfälle att följa rätts-

skipningen i brottmål inom landet, föranleder åtskillig skriftväxling och understundom anställande af åtal. Sedan några år tillbaka upptagas i de från militärhäkterna inkommande fänglistorna afven de fångar, som af militär befälhafvare ålagts disciplinär bestraffning. Därigenom hafva dessa listors omfång och arbetet med deras granskning betydligt ökats.

Den inom justitiekanslersexpeditionen skeende granskning af ägodelningsrätters dagböcker afser tillsyn däröfver, att handläggningen af ägostyckningar, laga skiften, hemmansklyfningar och vissa andra landtmäteriförrättningar icke af ägodelningsrätterna eller domhafvandena oskäligen fördröjes, samt att inkomna handlingar varda till vederbörande inom föreskrifven tid återställda.

Granskningen af de från öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande inkommande förteckningar öfver ej slutbehandlade ärenden angående verkställighet af domstols utslag, hvarigenom frihetsstraff ådömts icke häktade personer, afser att tillse, att utslagen i rätt tid af vederbörande under- och öfverdomstolar afsändts till öfverståthållarämbetet eller Konungens befallningshafvande, afvensom att sistnämnda myndigheter vidtaga åtgärder för utslagens bringande till verkställighet.

De af justitiekanslern företagna inspektionsresorna vara fem eller sex veckor hvarje år och omfatta i regel tre län årligen. Under resorna för rättas inspektion samt granskas diariet och handlingar hos läns- och stiftsstyrelser, rådstufvurätter och magistrater, häradsrätter och domhafvande å landet, krigsrätter, lands- och stadsfiskaler samt vid fångelser och häkten.

Sekreteraren vid justitiekanslersämbetet åligger enligt instruktionen att biträda vid utarbetandet af de från Kungl. Maj:t till justitiekanslern remitterade ärenden samt uppsätta de skrivelser, som därpå förledas, afvensom memorial i såväl dessa som andra ärenden, hvilka det tillkommer justitiekanslern att anmäla hos Kungl. Maj:t;

att uppsätta de förteckningar och berättelser, hvilka enligt instruktionen böra årligen ingifvas till Kungl. Maj:t;

att författa afgående bref och skrivelser i öfriga ärenden, som förekomma hos justitiekanslern;

att ansvara för arkivet, registraturets ordnande och inbindning, registers författande, där sådant erfordras, med mera dylikt;

att hålla noggrann reda och förteckning på alla hos justitiekanslern anhängiga, ännu oafgjorda ärenden och vid hvarje månads slut aflämna uppgift på de infordrade svar och upplysningar, som uteblifvit, äfvensom att anmäla, där sådana handlingar, hvilka böra insändas till justitiekanslern, icke inkommit inom behörig tid;

att ombesörja rekvisition från statskontoret af de till justitiekanslern och hans expedition utgående löner och arfvoden, m. m.;

att kontrasignera afgående memorial, bref och expeditioner; samt

att mellan amanuenserna fördela de göromål, som böra verkställas af dem.

Registratorn tillhör hufvudsakligen

att föra de hos justitiekanslern brukliga diaries äfvensom särskild lista eller matrikel öfver lands- och stadsfiskalerna i riket, däri anteckning bör ske angående meddelad tjänstledighet och dylikt;

att ombesörja expeditionen af afgående bref och skrivelser;

att såsom antagen redogörare uppbära och utdela löner och arfvoden, besörja uppköp för expeditionens räkning, m. m., samt efter hvarje års slut aflämna redogörelse dels för löner och arfvoden, dels för expensmedlen;

att föra saköreslängd öfver de af justitiekanslern ålagda viten; samt

att biträda vid granskningen af fånglistor, arbetsförteckningar, redogörelser, dagböcker, m. m.

Amanuenserna biträda vid granskning af fånglistor, arbetsredogörelser och dylikt samt deltaga i öfrigt i förekommande göromål efter vederbörande förmäns föreskrifter.

Förhållandet mellan justitiekanslern och justitieombudsmannen i afseende å deras ämbetsutöfning.

Såsom de för justitiekanslern och justitieombudsmannen gällande instruktioner utvisa, omfattar den förres ämbetsförvaltning ett vida större område än den senares.

Båda utöfva funktion såsom högste allmänna åklagare, men justitiekanslern åligger ock att afgifva underdåniga utlåtanden i de många olika ärenden, hvilka af Kungl. Maj:t remitteras till honom, att såsom chef för stads- och landsfiskaler tillsätta dessa (undantagandes hvad Stockholm angår), på ansökan bevilja dem ledighet och meddela däraf föranledda förordnanden, att pröfva hvilka brottmål skola fullföljas hos Kungl. Maj:t, att öfvervaka och utföra kronans civila rättegångar i vissa fall, att granska hofrätters och kollegiers med flera myndigheters årliga arbetsredogörelser, m. m.

Men äfven mellan justitiekanslerns och justitieombudsmannens ämbetsställning och befogenhet såsom åklagare förefinnes en väsentlig skillnad. Denna skillnad framgår, förutom af hvad regeringsformen därom innehåller, jämväl af deras instruktioner.

I instruktionen för justitiekanslern heter det, såsom ofvan är nämndt, att han är Kungl. Maj:ts högste ombudsman och i denna egenkap skall hafva tillsyn däröfver, att alla lagar, författningar och instruktioner varda iakttagna och efterlefda samt att *hvar och en* i sitt ämbete fullgör sin skyldighet, äfvensom att det åligger justitiekanslern att föra eller genom de under honom ställda fiskaler låta föra Kungl. Maj:ts talan i mål, som röra *allmän säkerhet* och kronans rätt, samt beifra eller låta beifra fel, som begås af domare och ämbetsmän.

I instruktionen af den 1 mars 1830 för justitieombudsmannen säges det, att han skall hafva en allmän tillsyn öfver lagars, författningars och instruktioners efterlefnad af *domare, ämbets- och tjänstemän* samt, om de i

sina ämbetens utöfning begå någon olaglighet eller underlåta att behörigen fullgöra sina ämbetsplikter, tilltala eller låta tilltala dem.

Justitiekanslern utöfvar således den högsta åklagarmakten i hela dess utsträckning samt äger åtala eller låta åtala förseelser och brott icke allenast af ämbets- och tjänstemän utan äfven af andra medborgare, medan justitieombudsmannens befogenhet såsom åklagare är inskränkt till förseelser och brott af domare samt andra ämbets- och tjänstemän, och denna befogenhet har i praxis ansetts icke omfatta kommunala myndigheter och tjänstemän.

Instruktionen för justitieombudsmannen innehåller ock i §§ 2 och 3, att han bör förnämligast anmärka och beifra sådana af domare, ämbets- och tjänstemän begångna fel, som synas honom antingen härröra från egennyttia, vrångvisa, våld eller grof försumlighet eller bereda en allmän osäkerhet för medborgares rättigheter. Förmärker däremot justitieombudsmannen, att någon domare, ämbets- eller tjänsteman, utan vrång afsikt, endast af ovarsamhet felat, må han sådant hos justitiekanslern vid handen gifva, likväl utan att beledsaga sitt tillkännagifvande med något påstående.

Har justitiekanslern lämnat utan afseende någon hos honom omedelbarligen eller, efter justitieombudsmannens hänvisning, af enskild man anmäld klagan, hvilken justitieombudsmannen anser vara på goda skäl grundad, åligger det, enligt § 10 i instruktionen för den sistnämnde, denne att efter den tids förlopp han pröfvar nödig, ehvad målet är af allmän vikt eller icke, och sedan han i justitiekanslersämbetets expedition inhämtat behörig kännedom af sakens tillstånd, gifva den klagande det lagliga biträde, som han finner omständigheterna fordra.

Aflöningsförhållanden vid justitiekanslersämbetet.

Enligt gällande stat åtnjuter justitiekanslern en aflöning af 8,000 kronor, fördelad i lön 6,000 och tjänstgöringspenningar 2,000 kronor. Beslut därom fattades vid 1876 års riksdag.

Kungl. Maj:t hade föreslagit 9,000 kronor. Chefen för justitiedepartementet hade i detta hänseende erinrat, att den till justitiekanslern då utgående lön utgjorde 7,000 kronor, men att, sedan Kungl. Maj:t beslutat för de äldsta revisionssekreterarna och hofrättsråden föreslå en aflöning, uppgående till lika stort belopp, hänsynen till förhållandet mellan dessa sistnämnda befattningar och justitiekanslerns ämbete syntes göra en förhöjning i justitiekanslerns löneförmåner nödvändig, äfven om densamma icke eljest påkallades däraf, att lefnadskostnaderna i hög grad stegrats, sedan den då utgående lönen bestämdes.

I skrifvelse den 11 maj 1876 (n:r 36) anförde emellertid Riksdagen, att, då de med justitiekanslerns ämbete förenade göromål, om än viktiga, ej kunde anses vara af synnerligen ansträngande beskaffenhet, den af Kungl. Maj:t ifrågasatta tillökningen i aflöning syntes vara högre än nödvändigheten kräfde. Genom aflöningens förhöjning till 8,000 kronor, eller enahanda belopp, hvartill densamma under år 1875 med då utgående dyrtidstillägg uppgått, syntes det Riksdagen att alla billiga anspråk kunde anses uppfyllda.

Enligt kungl. kungörelsen den 19 maj 1876 angående villkoren för åtnjutande af de från 1877 års början fastställda nya löneförmåner för, bland andra, justitiekanslern och rikets samtliga hofrätter (bihang till svensk författningssamling n:r 21) skulle justitiekanslerns nya löneförmåner utgå med iakttagande i tillämpliga delar af enahanda bestämmelser och villkor, som för hofrätternas ämbetsmän blifvit godkända.

Den öfriga ordinarie personalen vid justitiekanslersämbetet åtnjuter följande aflöning å stat:

sekreteraren samma aflöning som vid 1870-talets löneregleringar fastställdes för tjänstemän i andra normalgraden vid de centrala ämbetsverken, nämligen lön 3,000 och tjänstgöringspenningar 1,500, tillhoppa 4,500 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter 5 och 10 år,

registratorn samma aflöning som vid nämnda regleringar fastställdes för tjänstemän i den första eller lägsta normalgraden, nämligen lön 1,800 och tjänstgöringspenningar 1,200, tillhoppa 3,000 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 500 kronor, efter 5 och 10 år, samt

vaktmästaren samma aflöning som vaktmästare i allmänhet vid centrala ämbetsverk, nämligen lön 500 och tjänstgöringspenningar 300, tillhoppa 800 kronor, hvartill kan komma efter 5 år ett ålderstillägg till lönen å 100 kronor.

Aflöningarna för ifrågavarande personal bestämdes vid 1878 års riksdag (enligt Riksdagens skrifvelse den 10 maj samma år n:r 31). Riksdagens beslut i detta hänseende skilde sig från Kungl. Maj:ts förslag däruti, att detta förslag för sekreteraren upptog lönen 500 kronor högre och att begynnelses aflöningen till registratorn var i Kungl. Maj:ts förslag annorlunda fördelad, nämligen i lön 2,000 och tjänstgöringspenningar 1,000 kronor.

I kungl. kungörelsen den 12 juli 1878 angående villkoren för åtnjutande af de från 1879 års början fastställda nya löneförmånerna för alla statsdepartementens, utom utrikesdepartementets, afdelningar af Kungl. Maj:ts kansli äfvensom för justitiekanslersexpeditionen, m. fl. föreskrefs, att för åtnjutande af de nya löneförmånerna inom justitiekanslersexpeditionen skulle gälla i tillämpliga delar hvad som stadgades för de nämnda departementen.

Vid efterfrågan, om och i hvad mån sportler förekomme inom justitiekanslersexpeditionen, har det meddelats kommittén, att under åren 1903—1907 lösen för afskrifter och diariebevis efter afdrag för renskrifningskostnader kan anses hafva medfört för registratorn en inkomst af 15 å 25 kronor årligen.

Vid 1898 års riksdag väcktes inom Första kammaren motion (n:r 14) därom, att Riksdagen ville besluta, att den lön af 8,000 kronor, som justitieombudsmannen åtnjuter, skulle från och med år 1899 utgå med ett till 12,000 kronor höjdt belopp, samt, för den händelse Riksdagen skulle anse § 97 i regeringsformen därtill föranleda, att justitiekanslerns lön från samma tid skulle utgå med 9,000 kronor och hans tjänstgöringspenningar med 3,000 kronor.

Det åsyftade stadgandet i § 97 uti regeringsformen innehåller, att Riksdagens justitieombudsman skall, så länge han innehar ämbetet, i alla afseenden anses lika med Konungens justitiekansler.

I Andra kammaren väcktes vid samma riksmöte en motion (n:r 128), innefattande, bland annat, förslag därom, att justitieombudsmans- och justitiekanslersbefattningarna skulle från och med 1899 års ingång aflönas med 10,000 kronor årligen.

Motionären i Första kammaren framhöll i sin motion, att Riksdagen i allmänhet vid bestämmandet af justitieombudsmannens lön låtit sig ledas af orden i § 97 af regeringsformen, att nämnda ämbetsman »skall i alla afseenden anses lika med Konungens justitiekansler», och alltså fastställt lönen till likhet med den sistnämndes. Så skedde redan vid 1809—1810 årens riksdag, hvarvid statsutskottet, sedan konstitutionsutskottet afböjt att därom utlåta sig, yttrade, att det »trott sig icke böra eller kunna föreslå mindre lönevillkor för justitieombudsmannen än hvad justitiekanslern åtnjuter».

Motionären i Andra kammaren afsåg ock med sitt förslag närmast justitieombudsmannen, men — såsom i motionen uttalas — »alldenstund justitieombudsmannen och justitiekanslern enligt grundlagen skola vara likställda», fick förslaget gälla båda dessa tjänstebefattningar.

I det utlåtande i ämnet (n:r 43), som statsutskottet afgaf vid 1898 års riksdag, vitsordade utskottet, att med föranledande af det nämnda stadgandet i § 97 i regeringsformen redan från det nya statsskicket början aflöningen för justitieombudsmannen och justitiekanslern varit bestämd till enahanda belopp.

Utskottet ansåg sig emellertid ej hafva skal att tillstyrka förhöjning af justitieombudsmannens aflöning och vid sådant förhållande, säges det,

hade utskottet gifvetvis ej heller anledning förorda den ökning af justitiekanslerns aflöning, som i sammanhang med den ifrågasatta löneförhöjningen för justitieombudsmannen föreslagits endast på den grund, att dessa ämbetsmän enligt grundlagens stadgande skulle anses i allo lika.

Då vid 1878 års riksdag ny stat antogs för justitiekanslersexpeditionen, uppfördes å denna stat, i stället för två indragna kopisttjänster, till justitiekanslerns förfogande för befrämjande af göromålens gång ett anslag af 2,500 kronor under titeln »till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning m. m.»

Den 31 december 1900 beslöt Kungl. Maj:t att till 1901 års Riksdag aflåta proposition om antagande af förslag till lag angående ändring i vissa delar af rättegångsbalken, hvilket förslag innehöll, bland annat, att i brottmål, som fullföljts i hofrätt eller blifvit dess pröfning underställt, allmän åklagare allenast i vissa angifna undantagsfall ägde söka ändring i hofrättens utslag, men att justitiekanslern, där han, på framställning af åklagaren eller eljest, funne sådana omständigheter vara för handen, att talan mot hofrättens utslag borde fullföljas, ägde därom förordna.

I anledning af berörda beslut och enär det syntes vara att förutse, att den uppgift, som i nämnda hänseende skulle tillkomma justitiekanslern, komme att för honom medföra behof af ökad arbetsbiträde, anbefalldes justitiekanslersämbetet att afgifva underdånigt utlåtande angående det belopp, som kunde anses erforderligt för beredande af sådant ökad arbetsbiträde.

Den 4 januari 1901 afgafs det infortrade utlåtandet. Däri anfördes, att i lagbyrån undersökningar gjorts rörande de under femårsperioden 1891—1895 i högsta domstolen afgjorda brottmål af ifrågavarande slag, i hvilka underdåniga besvär fullföljts af allmän åklagare, och att dessa mål befunnits utgöra i medeltal omkring 97 om året. Justitiekanslersämbetet hade låtit genomgå de å nedre justitierevisionens registratorskontor förda diaries öfver besvär- och ansökningsmål för åren 1896—1900 och hade därvid befunnits, att antalet mål af ifrågavarande beskaffenhet, som af allmän åklagare fullföljts hos Kungl. Maj:t, under sistnämnda femårsperiod utgjort i medeltal omkring 95 om året.

Äfven om, såsom i motiven till det omförmälda lagförslaget förut-sattes skola ske, antydan meddelades åklagarna, att hemställan hos justitie-kanslern om talans fullföljande borde ske endast i sådant fall, där det med hänsyn till yppad ny bevisning eller af annan särskild orsak vore angeläget, att talan fullföljdes, antog dock justitiekanslersämbetet, att an-talet fall, då dylik hemställan blefve gjord hos justitiekanslern, åtminstone det första året efter lagens trädande i kraft komme att närma sig sist-nämnda medeltalssiffra, 95. Däremot ansåg ämbetet sannolikt, att antalet därefter blefve förminskadt. Huru stor denna minskning kunde blifva, läte sig emellertid ej förutse; att antalet skulle minskas med mera än hälften, vågade ämbetet ej antaga.

För att kunna bedöma, huruvida ett mål borde fullföljas i högsta instans, erfordrades, bland annat, en noggrann granskning af underdom-stolens ofta vidlyftiga protokoll, de till hofrätten ingifna skrifterna och öfriga handlingar i målet. En sådan granskning af handlingarna uti ifrågavarande mål kunde ej medhinnas af justitiekanslern själf utan åsido-sättande af öfriga honom åliggande göromål. Det ansågs därför blifva nödvändigt att i justitiekanslersexpeditionen anställa en särskild tjänsteman, hvilken skulle hafva att verkställa denna granskning och att därefter inför justitiekanslern föredraga målen i de delar, som erfordrades för bedömande af frågan, huruvida målen borde fullföljas eller icke, äfvensom att biträda vid författande af underdåniga besvär i de mål, som befunnos böra dragas under högsta domstolens pröfning.

Till en dylik befattning i justitiekanslersexpeditionen syntes det önskvärdt att erhålla en person, som tjänstgjort i hofrätt såsom fiskal och därunder förvärfvat vana vid brottmåls inläsande och föredragning. De ordinarie hofrättstjänstemännen vore emellertid därvid ej att påräkna. För att förmå någon af de extra ordinarie tjänstemännen, hvilka tjänstgjort såsom fiskaler, att mottaga förordnande i justitiekanslersexpeditionen, ansågs det blifva af nöden att erbjuda honom något högre löneförmåner än dem han åtnjöte i hofrätten och att inskränka förordnandet till viss kortare tid, ett halft eller ett helt år, efter hvars förlopp han kunde återgå till sin tjänstgöring i hofrätten. Under förmålan att de extra ordinarie hofrättstjänstemän, hvilka sålunda kunde komma i fråga, uppbure aflöning

intill ett belopp af 3,500 kronor om året, ansåg justitiekanslersämbetet, att, på det en till den ifrågasatta tjänstgöringen fullt kvalificerad person skulle med säkerhet kunna påräknas, ett belopp af 4,000 kronor för det första året borde ställas till justitiekanslerns förfogande.

Till det nämnda beloppet borde emellertid läggas ett mindre belopp till bestridande af ökade renskrifningskostnader och skälig ersättning till den i justitiekanslersexpeditionen anställde amanuens, som af justitiekanslern förordnades att fullfölja de mål, i hvilka klagan funnes böra äga rum. Detta belopp ansågs tills vidare kunna bestämmas till 500 kronor om året.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 11 januari 1901 åberopade chefen för justitiedepartementet hvad justitiekanslersämbetet anfört; och då, innan nödig erfarenhet vunnits angående omfattningen af de göromål, som på föreslaget sätt skulle tilldelas justitiekanslersämbetet, något ordinarie anslag ej syntes böra ifrågasättas, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, under förutsättning att propositionen med förslag till lag angående ändring i vissa delar af rättegångsbalken blefve af Riksdagen bifallen, till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet anvisa på extra stat för år 1902 ett belopp af 4,500 kronor.

Efter det framställning i sådant hänseende gjorts vid 1901 års riksmöte, meddelade Riksdagen i skrifvelse den 29 maj samma år (n:r 97), att, då de af Kungl. Maj:t föreslagna ändringar i rättegångsbalken, som skulle ålägga justitiekanslersämbetet det angifna ökade arbetet, bifallits af Riksdagen, denna ansett däraf följa, att i någon mån ökade arbetskrafter borde ställas till nämnda ämbetes förfogande. Med hänsyn till antalet af de mål, som, enligt hvad de gjorda beräkningarna gäfvit vid handen, sannolikt komme att af sådan anledning blifva föremål för ämbetets pröfning, syntes det Riksdagen emellertid, att det ökade arbetsbiträdet kunde vinnas för mindre kostnad för statsverket än den Kungl. Maj:t ifrågasatt, och höll Riksdagen före, att ett belopp af 3,500 kronor skulle därtill visa sig fullt tillräckligt. Framställningen hade därför på det sätt bifallits, att Riksdagen till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet på extra stat för år 1902 anvisat ett anslag af 3,500 kronor.

Samma belopp har på enahanda sätt anvisats för åren 1903—1908 och är jämväl beviljad för år 1909.

För år 1907 hafva de vid justitiekanslersexpeditionen anställda amanuenser fått uppbära:

en amanuens i arfvode 100 kronor i månaden samt	
en gratifikation af 250 kronor, tillhopa	kronor 1,450
en amanuens i arfvode 75 kronor i månaden samt en	
gratifikation af 160 kronor, tillhopa	» 1,060
de amanuenser, som biträdt med föredragning af be-	
svärs mål, sammanlagdt	» 2,400

I det underdåniga betänkande (delen VII), som kommittén den 31 oktober 1907 afgifvit i anledning af Riksdagens skrifvelse den 23 maj 1906 i fråga om beredande af någon fastare anställning åt personer, som äro hos statens ämbetsverk och myndigheter på ett stadigvarande sätt sysselsatta med skrifgöromål och dylika sysslor, har kommittén, sid. 8—48, lämnat en utredning angående nuvarande förhållanden uti detta afseende.

Därvid har bland statsmyndigheter, som ej hafva ständiga biträden af ifrågavarande slag, äfven upptagits justitiekanslersämbetet; och har kommittén särskildt, exempelvis, anført, sid. 10—11, huru hos justitiekanslersämbetet hithörande förhållanden ordnats. Renskrifningen verkställdes där tillförne af amanuenser, men sedan göromålen väsentligen ökats, har justitiekanslern vidtalat en renskrifverska från en af Stockholms renskrifningsbyråer att, mot en ersättning af 30 kronor i månaden, hvarje söckendag två timmar uppehålla sig i ämbetets lokal för att verkställa förekommande renskrifning. Vissa dagar är hon icke under dessa två timmar helt och hållet sysselsatt med skrifning för ämbetets räkning och är då oförhindrad använda tiden till renskrifning för sin byrås räkning. Ibland inträffar åter, att så mycket renskrifningsarbete hopar sig, att det icke medhinnes på de två timmarna, i hvilket fall renskrifningsbyrån anlitas mot särskild godtgörelse.

Till kommittén öfverlämnade handlingar.

Genom kungl. cirkulär den 25 oktober 1901 anbefalldes ämbetsverk och myndigheter att hvar för sin förvaltningsgren inkomma med utredning, huruvida, under angifven förutsättning, för tiden efter år 1902 ändringar i vederbörande lönestater kunde anses böra äga rum, därvid tillika borde komma under öfvervägande, huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kunde beredas till indragning af tjänster, som genom de förändrade anordningarna kunde undvaras.

*Underdånigt
utlåtande
26/10 1902.*

I anledning däraf afgaf justitiekanslersämbetet den 25 oktober 1902 underdånigt utlåtande, som med skrifvelse den 3 december samma år från justitiedepartementet öfverlämnades till kommittén.

Uti detta utlåtande har, i sammanhang med redogörelse rörande aflöningen å stat för den ordinarie personalen vid justitiekanslersämbetet, erinrats, att justitiekanslern och de hos honom anställda ordinarie tjänstemän icke tillagts rätt till semester och att de därför måste för erhållande af ledighet lika lång tid, som andra tjänstemän åtnjuta semester, afstå från sina tjänstgöringspenningar under ledighetstiden.

Under åberopande af lefnadskostnadernas stegring, påpekas i utlåtandet jämväl, att göromålen i justitiekanslersexpeditionen väsentligen ökats.

Åren 1871—1875 utgjorde de till justitiekanslern för underdånigt utlåtandes afgifvande inkomna kungl. remisser i medeltal omkring 21, under åren 1897—1901 däremot 50 om året. Öfriga diariesförda mål utgjorde åren 1871—1875 i medeltal omkring 276, men åren 1897—1901 omkring 422 om året. Därtill komme från Hans Maj:t Konungen till justitiekanslern öfverlämnade supplikärenden till ett antal af omkring 120 om året. Rörande dessa sistnämnda ärendens antal under åren 1871—1875 kunde uppgift ej lämnas, enär de då ej diariesfördes.

Beträffande de brottmål, som enligt lagen den 14 juni 1901 ej finge fullföljas till högsta domstolen utan justitiekanslerns förordnande, uppgifves i utlåtandet den 25 oktober 1902, att från och med 1902 års början till den 1 oktober samma år från allmänna åklagare inkommit framställningar om underdånig talans fullföljande i 39 besvärsmål; i 14 af dessa hade justitiekanslern förordnat om talans fullföljande.

Vidkommande själfva löneregleringen anföres i utlåtandet, att det icke syntes oskäligt, att, såsom i Riksdagen jämväl varit ifrågasatt, justitiekanslern i aflöningshänseende blefve likställd med ledamöterna i högsta domstolen. Löneförmånerna för sekreteraren, registratorn och vaktmästaren vid justitiekanslersexpeditionen syntes böra bestämmas i öfverensstämmelse med hvad motsvarande tjänstemän och betjante i andra statens ämbetsverk kunde varda vid allmän löneroglering tillagdt; hvarvid jämväl frågan om rätt till semester utan afdrag å tjänstgöringspenningarna för bemälda sekreterare och registrator ansågs böra komma under öfvervägande. I sammanhang därmed erinras, att Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 9 februari 1858, med afseende å vikten och mångfalden af de ärenden, som förekomme till sekreterarens behandling, förklarar honom vara expeditionssekreterare i Kungl. Maj:ts kansli.

Beträffande det i staten för justitiekanslersexpeditionen upptagna belopp af 2,500 kronor till amanuenser m. m. upplystes, att detta belopp de senaste åren fördelats mellan två amanuenser och en extra vaktmästare. Beloppet ansågs böra i icke oväsentlig mån ökas med afseende å den betydliga tillökning i arbetet inom expeditionen, som ägt rum, sedan beloppet först fastställdes, äfvensom å nödvändigheten att för arbetets behöriga gång minst 2 amanuenser samtidigt funnes för tjänstgöring tillgängliga, samt med hänsyn därjämte till de stegrade lefnadskostnaderna.

Med det å extra stat från 1902 års början anvisade belopp å 3,500 kronor hade aflönats en nyantagen amanuens, som inläst och för justitiekanslern föredragit de besvärsmål, i hvilka allmänna åklagare gjort hemställan om underdånig talans fullföljande hos Kungl. Maj:t. Dessa mål hade, såsom redan nämnts, från årets början till den 1 oktober utgjort 39 stycken, och ehuru åtskilliga af dem varit af ganska vidlyftig beskaffenhet, hade de dock icke fullt upptagit den nyantagne amanuensens tid. I det ofvan

omnämnda underdåniga utlåtandet den 4 januari 1901 hade justitiekanslersämbetet framhållit, att för ifrågavarande besvärsmåls inläsande och föredragning erfordrades en särskildt för denna tjänstgöring kvalificerad amanuens. De därför i utlåtandet anförda skäl kvarstode fortfarande. Däremot ansågs det af Riksdagen för 1902 och 1903 å extra stat anvisade beloppet å 3,500 kronor om året ej behöfva helt och hållet tagas i anspråk för den nyantagne amanuensens aflönande, beroende därpå, att ifrågavarande besvärsmåls antal åtminstone dittills icke hindrat honom att ägna sig äfven åt annan tjänstgöring, ett förhållande, som sannolikt icke heller i den närmaste framtiden komme att förändras.

Då emellertid det i ordinarie staten till amanuenser m. m. upptagna belopp ansågs otillräckligt och behöfva icke obetydligt höjas, syntes det justitiekanslersämbetet, att det å extra stat uppförda anslaget å 3,500 kronor borde öfverföras på ordinarie stat och läggas till det redan befintliga anslaget å 2,500 kronor. Genom denna anordning skulle nödiga medel finnas att tillgå ej mindre till aflönande af den för ofvannämnda besvärsmåls beredande och föredragning anställde amanuens, hvilken då jämväl kunde biträda med andra göromål inom expeditionen, än äfven till erforderlig förbättring af öfriga i justitiekanslersexpeditionen tjänstgörande amanuensers aflöningsvillkor.

Enär, efter det de hos justitiekanslern anställda ordinarie tjänstemännens antal vid föregående lönereglering inskränkts till två, göromålen i justitiekanslersexpeditionen väsentligen ökats, ansågs uppenbart, att någon ytterligare indragning af tjänster inom expeditionen ej kunde äga rum.

*Skrifvelse
12/10 1907
jämte en
promemoria.*

Med skrifvelse den 30 januari 1908 har från justitiedepartementet till kommittén öfverlämnats, jämte andra handlingar, en skrifvelse till chefen för departementet den 12 oktober 1907 från justitiekanslersämbetet angående, bland annat, reglering af justitiekanslerns löneförmåner. Vid sistnämnda skrifvelse var fogad afskrift af en promemoria, som justitiekanslern aflämnat till expeditionschefen i justitiedepartementet.

I denna promemoria erinras om det skäl, på grund hvaraf Riksdagen år 1876 satte justitiekanslerns aflöning till det nuvarande beloppet 8,000 kronor, i stället för de af Kungl. Maj:t föreslagna 9,000. Riksdagen

uttalade nämligen, såsom redan är nämndt, då den uppfattningen, att de med ifrågavarande befattning förenade göromål, om än viktiga, ej kunde anses vara af synnerligen ansträngande beskaffenhet.

Detta skäl hade — säges i promemorian — förlorat sin giltighet. Justitiekanslerns göromål hade nämligen ökats till den grad, att om dem numera ej kunde sägas, att de icke äro af synnerligen ansträngande beskaffenhet.

De af justitiekanslern handlagda ärendena utgjorde under femårsperioden 1871—1875 i medeltal, de i »allmänna diariet» upptagna 276,4 och de i »kungl. remissdiariet» 21,8. För perioden 1901—1905 gestaltade sig däremot medeltalssiffrorna sålunda:

allmänna diariet	466,8
kungl. remissdiariet	55,8
supplikdiariet	157,6
besvärtdiariet	50,5

Till målen i allmänna diariet hörde de rättegångar, i hvilka justitiekanslern hade att bevaka kronans rätt. Bland dem hade särskildt de s. k. vattenmålen ökats. På senare åren hade nämligen de i enskild ägo befintliga vattenfallen börjat begagnas och bebyggas; de allmänna ombuden vid vattensynerna erlade i regel vad mot underrättens utslag; med anledning däraf komme vattenmålen nästan utan undantag under justitiekanslerns pröfning. I dessa mål, likasom i allmänhet i kronans öfriga rättegångar, gällde det att iakttaga och bevaka viktiga allmänna intressen, och målen vore både vidlyftiga och svåra samt toge mycken tid i anspråk.

De ärenden, hvilka från de särskilda statsdepartementen remitterades till justitiekanslern för utlåtandes afgifvande, hade mer än fördubblats. I dessa ärenden framställdes rätt ofta till justitiekanslern spörsmål, för hvilkas besvarande fordrades mycket arbete och eftertanke samt ej sällan åstadkommande af ytterligare utredning. Koncepten till dessa underdåniga utlåtanden uppsattes äfven egenhändigt af justitiekanslern, enär hjälp därtill i allmänhet ej kunde påräknas af sekreteraren, hvilken vore sysselsatt med granskning af arbetsredogörelserna från de centrala ämbetsverken och Konungens befallningshafvande, fånglistor och mera dylikt.

I supplikdiariet intoges de ärenden, hvilka af Hans Maj:t Konungen öfverlämnades till justitiekanslern. Dessa ärenden, hvilka tillförne voro fötliga och då ej diariesfördes, vore visserligen i regel ej af synnerligen svår eller vidlyftig beskaffenhet, men de toge dock tid, enär supplikanterna ofta hänvisades att personligen söka justitiekanslern, som då tillhandaginge dem med råd och upplysningar samt skriftväxling i deras angelägenheter.

Från och med år 1902 hade justitiekanslern ålagts pröfva, huruvida allmän åklagare borde hos Kungl. Maj:t fullfölja talan i brottmål. Dessa mål, i hvilka justitiekanslern emellertid hade att påräkna hjälp af en för ändamålet anställd amanuens, hade äfven bidragit att öka göromålen.

Då justitiekanslern icke vore tillförsäkrad rätt till semester, nödgades han, för erhållande af motsvarande frihet från göromålen, begära tjänstledighet, hvarvid han ginge miste om sina tjänstgöringspenningar. Man kunde således säga, att hans löneförmåner i verkligheten icke uppginge ens till 8,000 kronor.

I promemorian uttalas ock, att ingen annan ämbetsman i motsvarande ämbetsställning vore så lågt aflönad som justitiekanslern. Med hänsyn såväl därtill som till de ökade göromålen och de stegrade lefnadskostnaderna måste — säges det vidare — en reglering af justitiekanslerns löneförmåner anses af behovet påkallad. Och på grund af hans ämbetsställning samt hans viktiga och numera mycket omfattande göromål syntes det kunna ifrågasättas, huruvida han icke borde i aflöningshänseende likställas med justitieråden.

Summariska uppgifter angående antalet till justitiekanslers- ämbetet inkomna mål.

Sedan framställning gjorts om erhållande af en jämförande sammanställning rörande antalet ärenden, som till justitiekanslersämbetet inkommit under en del år från den tidpunkt, då nuvarande aflöningsförmåner fastställdes för justitiekanslern och den vid hans expedition anställda ordinarie personal, har kommittén fått mottaga de uppgifter, som innefattas i följande tabeller. Uppgifterna äro meddelade i öfverensstämmelse med årsförteckningar, afgifna till Kungl. Maj:t rörande de af justitiekanslern handlagda mål och ärenden af olika slag.

År.	Kungl. Maj:ts remisser.	Från Hans Maj:t Konungen öfverlämnade supplikmål.	Kronomål.	Angifvelser och anmälanden af myndigheter och enskilda för åtal samt inom justitiekanslersämbetet gjorda anmärkningar.	Ärenden rörande lands- och stadsfiskaler.	Framställningar om fullföljande af underdåniga besvär i brottmål.	Öfriga af justitiekanslersämbetet handlagda ärenden.	Summa.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1876	32	—	17	56	81	—	74	260
1877	28	—	22	62	78	—	78	268
1878	25	—	19	56	62	—	82	244
1883	29	—	24	46	80	—	126	305
1888	41	97	34	112	133	—	119	536
1893	44	106	22	73	167	—	100	512
1898	60	108	37	75	197	—	107	584
1903	61	171	35	113	213	47	129	769
1904	82	169	16	118	193	61	138	777
1905	64	152	21	106	187	48	125	703
1906	134	189	26	90	202	48	149	838
1907	92	119	25	140	225	49	173	823

I tabellen å sid. 25 under 1 och 4 upptagna mål hafva föranledt åtal till följande antal.

	Tryck- frihets- åtal.	Annat åtal.	Summa.		Tryck- frihets- åtal.	Annat åtal.	Summa.
•							
År 1876	—	6	6	År 1898	3	8	11
› 1877	3	*) 36	39	› 1903	1	7	8
› 1878	—	6	6	› 1904	2	12	14
› 1883	4	8	12	› 1905	4	2	6
› 1888	18	11	29	› 1906	12	6	18
› 1893	8	5	13	› 1907	4	8	12

*) Den höga siffran beror därpå, att dåvarande sundhetskollegium till åtal anmälde ett större antal apotekare.

Kommitténs förslag.

Af hvad i regeringsformen och tryckfrihetsförordningen samt i instruktion och i andra författningar finnes stadgadt angående justitiekanslern samt hans åligganden och uppgifter framgår noggsamt den stora vikt och betydelse, som fästats vid den honom anförtrodda ämbetsbefattning.

Justitiekanslerns ämbetsverksamhet.

Den redogörelse, kommittén ofvan lämnat dels angående justitiekanslerns ämbetsuppgifter dels ock rörande innehållet af vissa till kommittén öfverlämnade handlingar, och de å sid. 25 intagna summariska uppgifter angående antalet till justitiekanslersämbetet inkomna mål torde ock ådagalägga både omfattningen och mångfalden af de till justitiekanslerns ämbetsverksamhet hörande göromålen äfvensom huruledes dessa i senare tider ökats.

Såsom Konungens högste ombudsman har justitiekanslern att å Konungens vägnar utöfva funktion såsom högste allmän åklagare och hafva tillsyn öfver lagars, författningars och instruktioners efterlefnad.

Alla fiskaler samt ombudsmän, som hafva lika befattning med dem i ett eller annat afseende, åligger det att efterkomma och lyda hvad justitiekanslern å ämbetets vägnar befäller dem.

Han tillsätter stadsfiskaler, undantagandes dem i Stockholm; han äger att till landsfiskalstjänsters bestridande förordna lämpliga personer.

Han har att, på framställning af åklagare, pröfva, huruvida i brottmål talan mot hofrätts utslag bör fullföljas; han har ock att i åtskilliga fall besluta angående fullföljd af talan i kronans civila rättegångar.

Det åligger honom att granska hofrätters, kollegiers och Konungens befallningshafvandes arbetsredogörelser, jämte de från andra ämbetsverk och myndigheter afgifna arbetsförteckningar, hvilka Kungl. Maj:t för sådant ändamål öfverlämnar till honom, äfvensom ägodelningsrätters dagböcker, fånglistor, arbetsredogörelser från fiskaler, o. s. v.

Han har ock vidare, förutom annat hvarom i instruktion och författningar förmäles, att afgifva underdåniga utlåtanden i mål och ärenden, i hvilka Kungl. Maj:t finner lämpligt höra honom.

I sistnämnda hänseende synes justitiekanslern i en senare tid alltmera tagits i anspråk af regeringen. Under det att år 1878 — då den nu gällande instruktionen för justitiekanslersämbetet utfärdades — antalet till justitiekanslern ankomna kungl. remisser utgjorde 25, belöpte de sig år 1906 till 134 och år 1907 till 92.

Såsom ofvan erinrats, utöfvas den justitiekanslern åliggande tillsynen öfver rättvisans handhafvande och öfver lagars och författningars efterlefnad, bland annat, genom granskning af arbetsredogörelser och fånglistor m. m.

Angående nämnda granskningsarbete inom justitiekanslersexpeditionen har kommittén å sid. 7—9 meddelat närmare upplysningar, som inhämtats från berörda expedition.

De sålunda inhämtade upplysningarna gifva vid handen, att granskningen af arbetsredogörelserna från ämbetsverk och myndigheter afser att följa och öfvervaka arbetets gång och att tillse, att målens afgörande icke oskäligen uppskjutes. Af granskningen föranledas muntliga erinringar eller aflåtande af skrivelser till vederbörande för påskyndande af äldre balanserade måls afgörande.

Det har ådragit sig kommitténs uppmärksamhet, att, under det hofrätter, Konungens befallningshafvande och vissa centrala ämbetsverk äro skyldiga att till justitiekanslern insända arbetsredogörelser eller arbetsförteckningar samt därjämte från två andra dylika ämbetsverk arbetsförteckningar af Kungl. Maj:t öfverlämnas till justitiekanslern för granskning, en del andra centrala ämbetsverk, t. ex. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, öfverintendentsämbetet och landtbruksstyrelsen, icke hafva någon skyldighet i nämnda hänseende.

Att för styrelserna för de stora kommunikationsverken — statens järnvägar, post- och telegrafverken — samt för generaltullstyrelsen det skulle blifva alltför betungande att till justitiekanslern afgifva arbetsredogörelser, synes uppenbart. Men äfven hvad dessa styrelser angår lär det väl för

deras chefer få anses af vikt att från olika afdelningar eller byråer erhålla kortfattade relationer angående balanserade mål; och af sådana relationer, afgifna rörande ställningen vid årsskifte, borde väl afskrift kunna tillställas justitiekanslern.

Kommittén tillåter sig uti ifrågavarande hänseende hemställa,

att det måtte göras till föremål för utredning af vederbörande statsdepartement, huruvida ej äfven andra ämbetsverk än de, från hvilka nu arbetsredogörelser eller arbetsförteckningar öfverlämnas till justitiekanslern för granskning, må böra åläggas att till justitiekanslersämbetet aflämna antingen dylika redogörelser eller förteckningar eller åtminstone kortfattade relationer angående balanserade mål.

Det är förut antydt, att i en senare tid justitiekanslern alltmera anlåtats af regeringen för afgifvande af underdåniga utlåtanden i mål och ärenden.

Kommittén tillåter sig att i detta hänseende uttala ett särskildt önskemål.

I delen I af kommitténs betänkanden, innefattande allmänna förutsättningar och grunder för en reglering af löneförhållanden m. m. inom de centrala ämbetsverken, ägnade kommittén en särskild afdelning (sid. 161—167) åt frågan om revision af instruktionerna för nämnda ämbetsverk i syfte att åstadkomma förenkling och önskvärd likformighet.

Kommittén tillkännagaf där, att den ansett sig, ur mera allmän synpunkt, böra i förenklingshänseende företaga en jämförande granskning af då gällande instruktioner för de centrala ämbetsverken och att vid denna granskning kommittén trott sig finna, att mellan dessa å olika tider och under olika förhållanden samt på olika departements föredragning tillkomna instruktioner förekomme skiljaktigheter äfven i sådana afseenden, där, enligt kommitténs uppfattning, det vore önskvärdt, att bestämmelserna såvidt möjligt vore af enahanda innehåll.

I sådant hänseende fästade kommittén uppmärksamheten å vissa särskilda punkter, där genomförande af likformighet i bestämmelser skulle

kunna, mer i stort sedt, bidra till att förenkla eller inskränka arbetet inom vederbörande ämbetsverk, understundom äfven inom statsdepartement och för Kungl. Maj:t.

Men i sammanhang därmed tillät sig kommittén ock att fästa uppmärksamheten på angelägenheten af en genomgående granskning af *bestämmelserna rörande ämbetsverkens disciplinära domsrätt*. Endast exempelvis anfördes därvid följande:

»Enligt vissa instruktioner — såsom det vill synas utan fasthållande af skillnaden mellan *straffet* suspension och *säkerhetsåtgärden* afstängning från tjänsteutöfning — kan suspension gå i verkställighet utan hinder af besvär's anförande.

Understundom angifves ej maximum för böter eller suspension, någon gång kan maximum af böter vara 3 månaders aflöning, i andra fall åter 1 månads lön eller arfvode. Ibland förekomma ej böter såsom form för disciplinär bestraffning, men väl andra straffformer.

Hvarthän talan skall från vederbörande ämbetsverk fullföljas i disciplinära bestraffningsmål, är ock föremål för skiljaktiga bestämmelser till och med beträffande verk, för hvilka någon anledning till olika bestämmelser i detta hänseende väl näppeligen förefinnes. Så fullföljas besvär mot beslut i dylika mål, meddelade af överbibliotekarien i kungl. biblioteket och intendenten vid nationalmusei konstafdelning, i justitierrevisionsexpeditionen för afgörande af Kungl. Maj:t i dess högsta domstol, under det att besvär mot enahanda beslut, meddelade af riksarkivarien, fullföljas i ecklesiastikdepartementet, för att afgöras af Kungl. Maj:t i statsrådet».

Beträffande *forum för de till domstol hänskjutna mål om brott i tjänsten* ansåg kommittén med fog kunna ifrågasättas, om dåmera verkligen skäl förefunnes för att generaldirektörer inom vissa verk (med till och med lägre aflöning än vissa andra generaldirektörer) skola för ämbetsfel åtalas inför Kungl. Maj:t i dess högsta domstol, under det att för öfriga generaldirektörer Svea hofrätt är laga forum. Kommittén erinrade äfven, att, medan underordnade tjänstemän inom vissa ämbetsverk hade hofrätt till forum, motsvarande tjänstemän inom andra verk hade till forum allmän underdomstol.

Det är kommitténs öfvertygelse, att en revision af gällande instruktionsbestämmelser för centrala ämbetsverk, särskildt i hvad angår disciplinär domsrätt och forum för till domstol hänskjutna mål rörande tjänsteförseelser, fortfarande är af behof påkallad.

Intill dess en sådan revision kan anses böra vidtagas, skulle det emellertid enligt kommitténs åsikt vara synnerligen lämpligt, om, då till vederbörande statsdepartement från ämbetsverk eller myndighet inkommer instruktionsförslag, hvori finnas upptagna bestämmelser rörande disciplinär domsrätt och rörande forum för till domstol hänskjutna mål beträffande tjänsteförseelser, förslaget, före dess pröfning hos Kungl. Maj:t, blefve remitteradt till utlåtande af justitiekanslern i nyssberörda delar. Han bör ju få anses särskildt sakkunnig i detta hänseende, allrahelst som det redan är honom pålagdt såsom Konungens högste ombudsman att hafva tillsyn däröfver, att alla *instruktioner* varda iakttagna och efterlefda.

Såsom redan är nämndt, föreslog Kungl. Maj:t vid 1876 års riksdag, att justitiekanslerns aflöning måtte bestämmas till 9,000 kronor, d. v. s. samma belopp, som sedermera kom att utgöra aflöningen till generaldirektörer i normalgrad. *Justitiekanslerns aflöning.*

Riksdagen fann emellertid aflöningen till justitiekanslern ej böra sättas högre än till 8,000 kronor. Enligt Riksdagens uppfattning kunde nämligen de med justitiekanslerns ämbete förenade göromål, om än viktiga, ej anses vara af synnerligen ansträngande beskaffenhet.

Med de kraf, som numera ställas och än vidare må böra ställas på innehafvaren af justitiekanslersbefattningen, vill det synas kommittén, som om vid nu förestående lönereglering aflöningen till justitiekanslern bör sättas lika med hvad som anses skäligt för generaldirektörer i normalgrad.

Och enär aflöningen för dessa blifvit vid löneregleringar, som af Riksdagen beslutats åren 1907 och 1908, bestämd till 11,000 kronor, däraf 7,000 i lön, 3,000 i tjänstgöringspenningar och 1,000 i ortstillägg, har kommittén ansett sig böra för justitiekanslern föreslå enahanda aflöning, på lika sätt fördelad.

Kommittén hemställer alltså,

att justitiekanslern må erhålla en aflöning af 11,000 kronor, däraf 7,000 i lön, 3,000 i tjänstgöringspenningar och 1,000 i ortstillägg.

Den öfriga ordinarie personalen vid justitiekanslersämbetet.

Sedan vid 1878 års riksdag två förutvarande kopisttjänster vid justitiekanslersexpeditionen indragits, utgöras de biträdande ordinarie tjänstemännen därstädes af en sekreterare och en registrator. En ordinarie vaktmästare finnes ock vid expeditionen.

I det underdåniga utlåtande, som justitiekanslern afgaf den 25 oktober 1902 i anledning af kungl. cirkuläret den 25 oktober 1901, uttalade han att, enär, efter det de hos justitiekanslern anställda ordinarie tjänstemännens antal vid föregående löneroglering inskränkts till två, göromålen i justitiekanslersexpeditionen väsentligen ökats, det syntes honom uppenbart, att någon ytterligare indragning af tjänster inom expeditionen ej kunde äga rum.

Kommittén har ej heller tänkt sig ytterligare indragning af någon ordinarie tjänst vid justitiekanslersexpeditionen. Men kommittén vill uttala såsom sin bestämda uppfattning, att, därest aflöningen för sekreteraren och för registratorn varder förhöjd, på sätt och med de villkor kommittén nedan föreslår, och därest såsom en förutsättning därför jämväl stadgas den normalarbetstid å tjänsterummet, som är afsedd för flertalet centrala ämbetsverk, af bemälda sekreterare och registrator må kunna förväntas en väsentligt ökad arbetsprodukt och i följd däraf behovet af amanuenser väsentligen förminskas.

Justitiekanslern har i den promemoria, för hvars innehåll redogöres å sid. 22—24, meddelat, att i de ärenden, hvilka från de särskilda statsdepartementen remitteras till justitiekanslern för utlåtandes afgifvande, rätt ofta till honom framställas spörsmål, för hvilkas besvarande fordras mycket arbete och eftertanke samt ej sällan åstadkommande af ytterligare utredning, och att koncepten till dessa underdåniga utlåtanden uppsättas egenhändigt af justitiekanslern, enär hjälp därtill i allmänhet ej kan påräknas af sekreteraren, hvilken är sysselsatt med granskning af arbetsredogörelserna från centrala ämbetsverk och Konungens befallningshafvande, fänglistor och mera dylikt.

Enligt gällande instruktion för justitiekanslersämbetet åligger det emellertid sekreteraren att biträda vid utarbetandet af de från Kungl. Maj:t till justitiekanslern remitterade ärenden samt uppsätta de skrivelser, som därpå föränledas, äfvensom memorial i såväl dessa som andra ärenden, hvilka det tillkommer justitiekanslern att anmäla hos Kungl. Maj:t.

Bland de åligganden, som tillhöra registratorn, förekommer ock skyldighet att biträda vid granskningen af fånglistor, arbetsförteckningar, redogörelser, dagböcker m. m.;

hvarjämte i instruktionen stadgas, att amanuenserna skola biträda vid granskning af fånglistor, arbetsredogörelser och dylikt.

Huru än, af en eller annan anledning, arbetet hittills ansetts böra fördelas mellan tjänstemännen vid justitiekanslersexpeditionen, håller kommittén dock före, att efter skedd lönereglering arbetet bör så ordnas, att justitiekanslern må erhålla kraftigt och värdefullt biträde af sekreteraren vid de utrednings- och uppsättningsgöromål, som föranledas af de från Kungl. Maj:t till justitiekanslern remitterade ärenden. Och då enligt den för statskontoret den 18 oktober 1907 utfärdade instruktion, § 7 mom. 3, sekreteraren i nämnda verk kan åläggas föredragningsskyldighet, vill det synas kommittén, att i den nya instruktion, hvilken efter löneregleringen säkerligen kommer att utfärdas för justitiekanslersämbetet, en föreskrift bör intagas, på grund hvaraf sekreteraren må kunna åläggas att öfvertaga den föredragning inför justitiekanslern af brottmål, hvilken kräfves för bedömande, huruvida talan må böra fullföljas mot hofrätts utslag. Därigenom skulle inbesparas arfvode till en för sådan föredragning anställd särskild amanuens.

I den nya instruktion, som må komma att utfärdas för justitiekanslersämbetet, bör enligt kommitténs åsikt äfven beträffande registratorn gifvas uttryck åt krafvet på ökad tjänstgöringsskyldighet.

Till jämförelse i detta hänseende må här erinras om bestämmelser för vissa andra myndigheter.

I instruktionen för försäkringsinspektionen den 31 december 1903 (svensk författningssamling n:r 138) finnes i § 18 stadgadt, att registratorn hos nämnda myndighet åligger, utöfver särskildt angifna göromål beträffande diarietföring, bearbetning af statistiskt material m. m., förrätta de göromål, hvilka inspektionen kan finna lämpligt att uppdraga åt honom.

Enligt de jämlikt kungl. bref den 10 november 1882 (svensk författningssamling n:r 59) för domänstyrelsen gällande föreskrifter är revisorn hos nämnda styrelse skyldig att jämte revisions- och kassagöromål biträda med notariegöromål i den mån sådant af honom påkallas, samt

bokhållaren pliktig att jämte förandet af räkenskaper biträda med notariegöromål och revision af räkenskaper.

Efter hvad förut är nämndt, åtnjuta sekreteraren, registratorn och vaktmästaren vid justitiekanslersämbetet enahanda aflöningar å stat, som vid 1870-talets lönerogleringar fastställdes för vederbörande normalgrader vid centrala ämbetsverk; och då vid nu förestående löneroglering ifrågavarande befattningar enligt kommitténs åsikt böra bibehållas i motsvarande normalgrader, sådana de blifvit vid 1907 års riksdag fastställda för statskontoret och arméförvaltningen samt vid 1908 års riksdag för vissa andra ämbetsverk, hemställer kommittén beträffande sekreteraren, registratorn och vaktmästaren vid justitiekanslersämbetet,

att sekreteraren må fortfarande hänföras till andra normalgraden för tjänstemän i centrala ämbetsverk med en aflöning af 5,800 kronor, däraf 3,600 i lön, 1,800 i tjänstgöringspenningar och 400 i ortstillägg, hvar till kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år;

att registratorn såsom tjänsteman i första normalgraden må tilldelas en aflöning af 4,000 kronor, däraf 2,200 i lön, 1,500 i tjänstgöringspenningar och 300 i ortstillägg, hvar till kunna komma tre ålderstillägg till lönen, hvar och ett å 500 kronor, det första efter fem år, det andra efter ytterligare fem år och det tredje efter än ytterligare fem år;

att aflöningen till vaktmästaren må utgöra 1,200 kronor, däraf 700 i lön, 350 i tjänstgöringspenningar och 150 i ortstillägg, hvar till kan komma ett ålderstillägg till lönen efter fem år med 100 kronor; samt

att i blifvande stat den bestämmelsen intages, att, därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

I skrivelser den 14 maj 1907 n:r 131, angående ny aflöningsstat för statskontoret, och n:r 145, angående organisation af arméns centrala förvaltningsmyndighet, tillkännagaf Riksdagen, att den såsom förutsättning för sitt godkännande af de föreslagna nya aflöningsstaterna för statskontoret och arméförvaltningen uppställt, att Kungl. Maj:t före den 1 januari 1908, då staterna skulle träda i kraft, meddelat föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjänte skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.

Vidkommande uttrycket »i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas» säges i Riksdagens skrifvelse angående statskontoret, hurusom det afsetts, att under det senare fallet skulle inrymmas t. ex. de tillfällen, då en tjänsteman för utförande af ett eller annat arbete i tjänsten å annan plats än tjänstelokalen, såsom i annat ämbetsverk, arkiv eller dylikt, under en eller flera timmar måste vara från tjänstelokalen frånvarande. Med uttrycket »i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas» hade Riksdagen afsett, bland andra, de fall, då en mera allmän föreskrift om inskränkning i arbetstiden, afseende t. ex. en längre tidsperiod och hela ämbetsverket, funnes böra medgifvas. Riksdagen hade därvid i första rummet haft sin uppmärksamhet riktad på tjänstgöringen under sommarmånaderna. Då nämligen erfarenheten gäfvade vid handen, att ett behörigt skötande af tjänsten under denna del af året, på grund af det i allmänhet i något mindre mängd inkommande arbetsmaterialet, ställde mindre kraf på arbetsintensiteten inom ämbetsverken än under året i öfrigt, och då därtill komme, att ett strängt fasthållande af regeln om 6 timmars tjänstgöring under ifrågavarande tid otvifvelaktigt i många fall skulle ställa sig hindrande i vägen för tjänstemannen att tillbringa den tjänstefria delen af dygnet på landet, hade Riksdagen ansett, att möjlighet borde förefinnas att under exempelvis tiden juni—augusti medgifva skälig nedsättning i ifrågavarande tjänstgöringstid.

Beträffande frågan, af hvilken myndighet och i hvilken ordning pröfningen af omhandlade undantagsfall skulle verkställas, hade Riksdagen funnit lämpligast, att föreskrifter i detta afseende meddelades af Kungl. Maj:t i ämbetsverkets instruktion. Bestämmelser i ämnet hafva sedermera

intagits i de instruktioner, som den 11 och 18 oktober 1907 utfärdats för arméförvaltningen och statskontoret.

Vid antagandet år 1908 af nya aflöningsstater för vissa andra ämbetsverk har Riksdagen ansett sig böra, i öfverensstämmelse med hvad år 1907 beslöts vid löneregleringen för statskontoret och arméförvaltningen, uppställa föreskrift i ofvan angifna riktning såsom förutsättning för ikraftträdandet af de nya staterna.

Under åberopande af hvad sålunda förekommit, tillåter sig kommittén jämväl hvad justitiekanslern och den öfriga till justitiekanslersämbetet hörande ordinarie personalen angår hemställa,

att såsom förutsättning för den blifvande nya aflöningsstaten uppställas, att samtliga ordinarie tjänstinhafvare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.

Aflöningsvillkor.

Såsom förut är nämndt, innefattas nu gällande aflöningsvillkor för justitiekanslern uti kungl. kungörelsen den 19 maj 1876 och för öfriga ordinarie tjänstinhafvare vid justitiekanslersämbetet i kungl. kungörelsen den 12 juli 1878.

Vid den blifvande nya staten synas kommittén böra i tillämpliga delar fästas enahanda aflöningsvillkor, som vid 1907 års riksdag antogos för statskontoret. I sådant hänseende lära ock justitiekanslern samt hos honom anställda sekreterare och registrator böra få komma i åtnjutande af den semesterförmån, som tillkommer tjänstemän inom motsvarande lönegrader i statskontoret m. fl. ämbetsverk.

Kommittén hemställer,

att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som för justitiekanslern och den öfriga till justitiekanslersämbetet hörande ordinarie personalen varda upptagna i blifvande ny stat, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning vid ifrågavarande ämbetsverk skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af ämbetsverket eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål;

att med ordinarie befattning vid ifrågavarande ämbetsverk icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår justitiekanslern, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, justitiekanslern uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess

utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller vaktmästare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller vaktmästare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida det ej befinnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande af semester, registratorn skall vara skyldig att, om han förordnas till sekreterarbefattningen, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger

rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, justitiekanslern och sekreteraren hvardera under en och en half månad samt registratorn under en månad

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde, likaledes i öfverensstämmelse med hvad som blifvit bestämdt för statskontoret, böra förklaras,

att enhvar, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya staten träder i kraft, tillträder befattning vid ifrågavarande ämbetsverk, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser, samt

att de förutvarande innehafvare af befattningar vid ämbetsverket, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem.

*Anslag till
arvodet åt
amanuenser,
vikariatser-
sättningar,
renskrifning
m. m.*

Å den ordinarie staten för justitiekanslersexpeditionen finnes, såsom förut är antydt, uppfördt ett anslag å 2,500 kronor »till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning m. »; hvarjämte år efter år alltifrån 1902 funnits på extra stat anvisadt ett belopp af 3,500 kronor till ökad arbetsbiträde åt justitiekanslersämbetet.

Det statsrådsprotokoll för den 15 mars 1907, som var bilagdt den kungl. propositionen (n:r 100) till samma års Riksdag angående ny aflöningsstat för statskontoret, gifver vid handen, att vid behandling af anslagstiteln till vikariat, renskrifning, flitpenningar och extra biträden hos sistnämnda ämbetsverk chefen för finansdepartementet erinrade, att löneregleringskommittén i sitt allmänna principbetänkande (delen I) till behandling upptagit frågan angående grunderna för den extra personalens i de centrala ämbetsverken anställning och aflöning; hvarjämte departementschefen anmälde i vissa delar en underdånig petition af den 17 maj 1905 från styrelsen för »de extra ordinaries förening».

För egen del anförde departementschefen, bland annat, följande.

Såsom löneregleringskommittén framhållit, vore ordnandet af den extra ordinarie tjänstemannapersonalens inom de centrala ämbetsverken ställning såväl med afseende å sättet för denna personals antagande som i fråga om dess tjänstgöring och aflöning utan tvifvel en angelägenhet af icke ringa vikt ej mindre för det allmänna än äfven för tjänstemännen själfva.

Att härvid en viss likformighet emellan de centrala ämbetsverken vore önskvärd, fann departementschefen vara tydligt. Dock kunde naturligen understundom ifrågavarande befattningar inom olika ämbetsverk vara af mer eller mindre olikartad beskaffenhet och olikheter däraf påkallas såväl med afseende på kompetensvillkoren för anställning i befattning af förevarande slag och sättet för arbetets ordnande som ock med afseende å aflöningen.

Hvad särskildt aflöningsförhållandena beträffade, syntes det vara lämpligt, att de allmänna grunderna för aflöningen fastställas af Kungl. Maj:t, om det ock naturligen måste öfverlätas åt vederbörande ämbetsverk och myndigheter att inom den sålunda gifna ramen närmare ordna hithörande förhållanden.

Vidkommande de fast anställda amanuenserna, utginge arfvodena till dessa med tämligen växlande belopp inom olika ämbetsverk, beroende af befattningarnas beskaffenhet och omfattningen af därmed förenade göromål. Gifvet syntes det äfven vara, att, om ock större likformighet härutinnan vore eftersträfvansvärd, det dock icke gärna kunde komma i fråga att, på sätt i omförmälda petition begärts, genom en allmän bestämmelse fastslå ett visst minimiarfvode för befattningar af ifrågavarande slag, afsedt att under alla förhållanden tillämpas. Uti ifrågavarande befattningars natur låge nämligen, att därtill hörande åligganden svårligen kunna annat än efter pröfning af förhållandena inom hvarje särskildt verk bedömas. Minimiarfvodets belopp måste alltid i viss mån blifva beroende af befattningens art, därför erforderlig utbildning m. m.

Beträffande flertalet centrala ämbetsverk och under förutsättning af en tjänstgöring af den omfattning kommittén tänkt sig såsom den i förevarande fall normala¹, syntes emellertid såsom regel arfvode för tjänst af ifrågavarande beskaffenhet icke böra beräknas lägre än till 1,200 kronor

¹ Fyra timmars arbete hvarje söckendag, förekommande hemarbete inberäknadt.

för år räknadt, hvilket belopp redan torde tämligen allmänt betraktas såsom minimiarfvode för befattning med en så pass utsträckt tjänstgöringsskyldighet, som kommittén förutsatt. Om befattningen vore jämförelsevis mera kräfvande eller tjänstetiden afsevärdt längre, än af kommittén angifvits, syntes det dock vara uppenbart, att ett arfvodesbelopp af 1,200 kronor icke under nuvarande förhållanden kunde anses tillräckligt. Inom vissa af statsdepartementen, där emellertid arbetstiden för ifrågavarande amanuenser i medeltal torde något öfverstiga hvad kommittén förutsatt såsom den normala, äfvensom inom åtskilliga andra verk, där ett liknande förhållande ägde rum, torde ock redan ifrågavarande arfvoden tämligen allmänt utgå med 1,500 kronor om året. Tydligt vore äfven, att dessa arfvodens belopp i viss mån måste blifva beroende äfven af tilloppet af sökande till ämbetsverken och möjligheten att erhålla lämpliga biträdande arbetskrafter till erforderligt antal.

Att, på sätt i omförmälda petition blifvit ifrågasatt, beträffande ifrågavarande befattningar på förhand fastställa ålderstillägg, att utgå med tillämpning af de för ordinarie tjänstebefattningar gällande grunder, ansåg departementschefen icke vara med ifrågavarande befattningars natur för-
enligt. Däremot syntes honom intet hinder böra möta att, i mån som vederbörande befattningshafvare genom ådagalagd flit och duglighet gjorde sig däraf förtjänta, efter viss tids tjänstgöring, enligt hvad skäligt pröfvas, höja arfvodet. Enär ofta nog två befattningar af ifrågavarande slag förenas på samma hand, syntes — under förutsättning att begynnelselönen för första gradens tjänst bestämdes till 4,000 kronor — en dylik förhöjning af arfvodet, åtminstone *under vanliga förhållanden* och ifall arbetstiden som regel icke ginge utöfver hvad kommittén förutsatt såsom den regel-
mässiga, böra stanna vid 2,000 kronor.

I likhet med flertalet af de i ärendet hörda ämbetsverken ansåg departementschefen skäligt, att nu ifrågavarande tjänstemän vid sjukdom, där denna icke öfverskrede viss tid, exempelvis ett år, tillerkännas rätt att bibehålla en del af deras arfvode, hvilken lämpligen syntes böra bestämmas till två tredjedelar däraf. Detsamma syntes böra gälla vid sådan tjänsteman meddeladt förordnande att sköta ordinarie tjänst under ordinarie innehafvares semester eller tjänstledighet, i sistnämnda fall dock na-

turligen med den inskränkning, som kunde föränledas däraf, att den tjänstledige pröfvas böra till vikarien afstå någon del af lönen. Amanuens, som åtnjuter ledighet för svag hälsas vårdande, syntes däremot böra vara pliktig att afstå så stor del af sitt arfvode, som erfordras för amanuensbefattningens skötande eller eljest pröfvas skäligt.

Likaså fann departementschefen önskvärdt och billigt, att åt ifrågavarande tjänstemän, hvilka i allmänhet måste tjänstgöra ganska lång tid, innan de erhålla fast arfvode, som regel beredes tillfälle till någon tids ledighet under hvarje år utan skyldighet att därunder afstå någon del af arfvodet. Dock måste naturligen alltid en dylik förmån blifva beroende däraf, huruvida göromålen inom vederbörande ämbetsverk sådant tillåta, äfvensom däraf, huruvida förekommande behof af vikarier för ordinarie tjänstemän ändock kan på lämpligt sätt tillgodoses. Därest en föreskrift i dylik riktning ansåges böra meddelas, syntes densamma därför endast böra erhålla formen af ett bemyndigande för vederbörande verk att, där så finnes lämpligen kunna ske, meddela dylik ledighet åt ifrågavarande tjänstemän med rätt för dem att under ledigheten bibehålla arfvodet.

Hvad angår den tid, under hvilken sådan ledighet bör ifrågakomma, framhöll departementschefen, att detta i viss mån bör bero af befattningens beskaffenhet. Såsom regel torde densamma dock, med hänsyn därtill att första gradens tjänsteman endast äger rätt att åtnjuta en månads semester, lämpligen böra begränsas till 2 à 3 veckor, med iakttagande att, därest samma tjänsteman innehar mer än en befattning af ifrågavarande slag, ledigheten vid båda befattningarna, såvidt möjligt, förlägges till samma tid.

Då amanuens med fast arfvode för sjukdom eller eljest åtnjuter ledighet eller förordnas att uppehålla ordinarie befattning, borde åtminstone i regel gälla, att annan extra ordinarie tjänsteman, där lämplig sådan finnes att tillgå, förordnas att bestrida amanuensbefattningen mot den aflöning, hvilken inom verket anses böra utgöra begynnelsearfvode för sådan befattning, som är i fråga.

Att, såsom i petitionen blifvit ifrågasatt, extra ordinarie tjänstemän, som icke åtnjuta fast arfvode, skulle på förhand tillförsäkras gratifikation till visst belopp för månad, ansåg departementschefen icke kunna ifråga-

komma, då arbetet för dessa tjänstemän så till beskaffenhet som mängd säkerligen i allmänhet måste blifva tämligen växlande. Ersättningen kunde därför beträffande dem svårligen bestämmas att utgå efter på förhand bestämda grunder. En annan sak vore, att det gifvetvis måste anses önskvärdt, att vederbörande anslag tillmätas så, att desamma lämna möjlighet till beredande af skälig uppmuntran och nöjaktig godtgörelse äfven åt dessa tjänstemän.

Departementschefen framhöll slutligen, att med hvad han uttalat angående grunderna för aflönandet af den extra ordinarie tjänstemannapersonalen vid de centrala ämbetsverken han naturligen icke afsett, att de af honom föreslagna grunderna skulle utan vidare komma till tillämpning vid dessa ämbetsverk i allmänhet, helst naturligen detta beträffande hvarje verk ytterst måste blifva beroende däraf, huruvida för ändamålet tillgängliga medel därtill lämnade tillgång, utan han hade därmed, i det sammanhang uttalandet skedde, endast velat utreda, i hvad mån hänsyn till de i omförmälda petition framställda önskemål borde tagas vid beräkningen af det för aflönande af den extra ordinarie tjänstemannapersonalen inom statskontoret erforderliga anslag.

I öfverensstämmelse med hvad departementschefen hemställt, föreslogs i den kungl. propositionen, att anslaget »till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar» vid statskontoret måtte höjas från 25,900 till 30,700 kronor. Därvid var, såsom af statsrådsprotokollet framgår, afsedt, att å anslaget jämväl skulle finnas medel till ersättande af fast anställda amanuensers vikarier under sjukdom och ledighet samt förordnande att bestrida ordinarie tjänst.

Riksdagen tillkännagaf i sin skrifvelse den 14 maj 1907 (n:r 131) angående ny aflöningsstat för statskontoret, att Riksdagen funnit den föreslagna förhöjningen af nämnda anslag vara af behovet påkallad, särskildt för beredande, på sätt föreslagits, af möjlighet att kunna höja de då i allmänhet med 1,200 kronor utgående amanuensersarvodena till högst 2,000 kronor. Riksdagen uttalade emellertid, att, i den mån ett sådant arfvode förhöjdes, en något längre arbetstid å tjänsterummet än den då för amanuenserna gällande skäligen syntes kunna utkrävas af den, som finge uppbära det förhöjda arfvodet.

Till det statsrådsprotokoll för den 13 mars 1908, som finnes fogadt vid den kungl. propositionen (n:r 101) till 1908 års Riksdag angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium, har chefen för finansdepartementet erinrat, att rörande grunderna för aflöningen till de mera fast anställda amanuenserna inom de centrala ämbetsverken han utförligt uttalat sig vid föredragningen den 15 mars 1907 af frågan om ny lönerreglering för statskontoret. Han utgick därvid — framhölls vidare — från den uppfattning, att, under förutsättning af en tjänstgöring af den omfattning lönerregleringskommittén syntes hafva förutsatt såsom den normala, minimiarfvodet för amanuens i centralt ämbetsverk *under vanliga förhållanden* numera i allmänhet icke kunde beräknas lägre än 1,200 à 1,500 kronor för år räknadt med eventuell förhöjning i mån af visad flit och duglighet till 2,000 kronor om året.

I anseende härtill och med hänsyn till de arfvodesbelopp, som redan nu utgå till amanuenserna i kammarkollegium, ansåg departementschefen det belopp, som vid kammarkollegii nya organisation erfordras för aflöning åt amanuenser, icke böra beräknas lägre än kommittén föreslagit, motsvarande i medeltal 1,800 kronor för dem hvar.

Departementschefen erinrade jämval, att vid berörda tillfälle den 15 mars 1907 han i sammanhang med behandlingen af hithörande spørsmål uttalade den mening, att fast anställd amanuens i centralt ämbetsverk äfven borde tillerkännas rätt att vid sjukdom, ej öfverskridande viss tid, samt vid förordnande å ordinarie tjänst under den ordinarie innehafvarens semester eller tjänstledighet såsom regel bibehålla en del af amanuensarfvodet, hvilken lämpligen syntes böra bestämmas till två tredjedelar, äfvensom att dylik amanuens borde beredas tillfälle att, i den mån förhållandena inom vederbörande ämbetsverk sådant tillåte, årligen erhålla någon tids ledighet, förslagsvis beräknad till 2 à 3 veckor, utan skyldighet att afstå någon del af arfvodet. Departementschefen hade därjämte vid samma tillfälle såsom önskvärdt framhållit, att, då amanuens med fast arfvode för sjukdom eller eljest åtnjöte ledighet eller förordnades att uppehålla ordinarie befattning, annan extra ordinarie tjänsteman, där lämplig sådan funnes att tillgå, förordnades att bestrida amanuensbefattningen mot den aflöning, hvilken inom verket ansåges böra utgöra begynnelsearfvode för sådan befattning, som vore i fråga.

Detta hade, enligt hvad departementschefen tillkännagaf, tillämpats vid beräkandet af det belopp, som vid den nya organisationen af kammarkollegium skulle erfordras för tillgodoseende af nyssberörda ändamål.

Den ståndpunkt, chefen för finansdepartementet i förenämnda hänseenden intagit i fråga om statskontoret och kammarkollegium, har han vidhållit vid afgifvande af förslag angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarrätten, såsom synes af det statsrådsprotokoll för den 3 april 1908, som finnes fogadt vid den kungl. propositionen n:r 157 till 1908 års Riksdag.

Här må jämväl från den vid 1908 års statsverksproposition fogade bilagan rörande sjätte hufvudtiteln erinras, att chefen för civildepartementet, i fråga om höjning af ordinarie anslaget till amanuenser i departementet m. m., till statsrådsprotokollet den 13 januari 1908 *dels* meddelat, att inom departementet fast anställda amanuenser gjort framställning om förbättring i sina aflöningsförhållanden och i sådant hänseende föreslagit ett begynnelsearfvode af 2,000 och en slutaflöning af 3,000 kronor, *dels ock* beträffande arfvodena till ifrågavarande amanuenser uttalat följande:

»Hvad angår beloppet af den ifrågasatta löneförhöjningen har jag icke ansett mig kunna undgå att taga hänsyn till hvad som uttalats i anledning af det sistlidet års Riksdag förelagda förslaget till ny aflöningsstat för statskontoret. Föredragande departementschefen ansåg nämligen, att förhöjning af det lägsta amanuensarfvodet, åtminstone *under vanliga förhållanden* och ifall arbetstiden som regel icke ginge utöfver hvad löne-regleringskommittén förutsatt såsom det regelmässiga — 4 timmar — borde stanna vid 2,000 kronor. Riksdagen fann också af departementschefen begärd förhöjning i anslaget till amanuenser m. m. vara af behofvet påkallad, särskildt för beredande, på sätt föreslagits, af möjlighet att kunna höja de i allmänhet med 1,200 kronor utgående amanuensarfvodena till högst 2,000 kronor.

Samma grundsatser synas mig böra i allmänhet tillämpas inom departementet, därvid jag emellertid tillåter mig påpeka, att den dagliga arbetstiden för departementets amanuenser i regel öfverstiger 4 timmar,

och att i vissa fall ovanliga förhållanden kunna anses föreligga med hänsyn till vederbörandes mer än vanligt långa tjänstetid inom departementet. Jag anser därför arfvodet böra i ett eller annat undantagsfall kunna sättas något högre än 2,000 kronor om året, exempelvis då amanuens, som afsevärdt lång tid tillhört departementet, ägnar så godt som hela sitt arbete åt denna tjänst».

Uti statsutskottets utlåtande (n:r 7) vid 1908 års riksdag angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel yttrades rörande ifrågavarande arfvoden, att den föreslagna förhöjningen i desamma afsåge, att de i allmänhet skulle komma att utgå med 2,000 kronor samt i ett eller annat undantagsfall, såsom vid vederbörandes mer än vanligt långa tjänstetid och tränga tjänstgöring inom departementet, med ett något högre belopp än 2,000 kronor; och med hänsyn till hvad upplyst blifvit angående amanuensernas dagliga arbetstid för departementets räkning, i regeln öfverstigande fyra timmar, hade utskottet funnit den sålunda föreslagna arfvodesförhöjningen i det hela icke större än hvad af omständigheterna under nuvarande förhållanden påkallades.

Det har ofvan å sid. 19 omnämnts, hvilka belopp för år 1907 utgått dels i arfvoden dels ock såsom gratifikationer till amanuenser vid justitiekanslersexpeditionen. Dessa belopp utgöra tillhopa 4,910 kronor.

Såsom redan blifvit uttaladt, har kommittén den uppfattningen, att, därest aflöningarna för sekreteraren och registratorn vid justitiekanslersexpeditionen varda förhöjda, på sätt och med de villkor kommittén föreslagit, och därest såsom en förutsättning därför jämväl stadgas den normalarbetstid å tjänsterummet, som är afsedd för flertalet centrala ämbetsverk, af bemälda sekreterare och registrator må kunna förväntas en väsentligt ökad arbetsprodukt och i följd däraf behovet af amanuenser väsentligen förminskas.

Kommittén har jämväl uttryckt den mening, att i den nya instruktion, som efter löneregleringen säkerligen kommer att utfärdas för justitiekanslersämbetet, en föreskrift torde böra intagas, på grund hvaraf sekreteraren må kunna åläggas att öfvertaga den föredragning inför

justitiekanslern af brottmål, hvilken kräfves för bedömande, huruvida talan må böra fullföljas mot hofrätts utslag. Därigenom skulle kunna inbesparas arfvode till en för sådan föredragning anställd särskild amanuens.

Godkännes kommitténs uppfattning i nu antydda hänseenden, måste antalet amanuenser vid justitiekanslersexpeditionen med all säkerhet kunna begränsas till två.

Visserligen möter svårighet att nu afgöra, huruvida under ofvanberörda förutsättningar städse må kunna för två amanuenser förefinnas sysselsättning till den omfattning, att arfvode må böra till hvar och en af dem utgå i öfverensstämmelse med hvad redan blifvit och än vidare må blifva bestämdt för normal tjänstgöring vid centrala ämbetsverk och statsdepartement.

Men då kommittén anser sig böra utgå från det antagandet, att göromålen för de biträdande tjänstemännen, ordinarie och extra, vid justitiekanslersexpeditionen komma att ökas såväl beträffande granskningen af arbetsredogörelser m. m. från vederbörande ämbetsverk och myndigheter som ock beträffande utrednings- och uppsättningsarbeten, särskildt i följd af kungl. remisser, har kommittén funnit sig böra vid beräkandet af det anslag, hvarifrån arfvoden till amanuenser vid justitiekanslersexpeditionen skola utgå, ställa beräkningen i sistnämnda hänseende efter de grunder, som chefen för finansdepartementet följt beträffande kammarkollegium och kammarrätten.

Kommittén har därför i sin kalkyl upptagit arfvoden för två amanuenser vid justitiekanslersexpeditionen efter ett medeltal af 1,800 kronor för hvar.

I sitt förslag till aflöningsvillkor för den ordinarie personalen vid justitiekanslersämbetet har kommittén utgått från den förutsättning, att justitiekanslern samt hos honom anställda sekreterare och registrator böra få komma i åtnjutande af den semesterförmån, som tillkommer tjänstemän inom motsvarande lönegrader i statskontoret m. fl. ämbetsverk. Justitiekanslern och sekreteraren skulle sålunda få åtnjuta semester hvardera under en och en half månad samt registratorn under en månad.

För dessa semesterledigheter likasom för den tid, beräknad till 1 1/2 månad årligen, då justitiekanslern befinner sig på inspektionsresor, erfordras vikariatsersättningar, motsvarande de vederbörande tjänstemän tillkommande tjänstgöringspenningar. I detta hänseende har beräknats ett sammanlagt belopp af 1,100 kronor.

Vid afgifvandet af de 1908 års Riksdag förelagda förslagen till reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium och kammarrätten har för uppehållande af amanuensbefattning under sjukdom och semester samt då amanuens förordnats att bestrida ordinarie tjänst under innehafvares semester eller tjänstledighet beräknats omkring 450 kronor för hvarje amanuens. Med tillämpning häraf skulle i sådant hänseende vid justitiekanslersexpeditionen kunna beräknas 900 kronor.

Vid nämnda expedition behöfves, såsom förut är nämndt, icke något fast anställt biträde för renskrifning. Sådant arbete besörjes, enligt öfverenskommelse, af en renskrifverska från en af Stockholms renskrifningsbyråer. För detta ändamål uppehåller hon sig hvarje söckendag i justitiekanslersämbetets lokal under två timmars tid. Finnes ej tillräckligt arbete för henne under nämnda tid, är hon oförhindrad att sysselsätta sig med renskrifning för sin byrås räkning. I den händelse det för ämbetets räkning behöfliga renskrifningsarbetet ej medhinnes under de två timmarna, anlitas renskrifningsbyrån mot särskild godtgörelse.

Med ledning af erhållna uppgifter har kommittén ansett för renskrifning för justitiekanslersämbetets räkning böra beräknas ett belopp per år af 500 kronor.

Slutligen har, i betraktande däraf att vid justitiekanslersämbetet finnes allenast en ordinarie vaktmästare, ansetts böra till gratifikation åt extra vaktmästare beräknas ett belopp af 300 kronor.

Kommittén hemställer alltså,

att i blifvande stat för justitiekanslersämbetet må uppföras ett anslag af 6,400 kronor till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.

Stat.

För närvarande gäller för justitiekanslersämbetet följande stat:

	K r o n o r.			
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
Justitiekanslern	6,000	2,000	8,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
Sekreteraren	3,000	1,500	4,500	
Registratorn	1,800	1,200	3,000	
1 vaktmästare	500	300	800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
Till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning m. m.	—	—	2,500	
Summa	—	—	18,800	

Enligt kommitténs förslag skulle staten få följande utseende:

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
Justitiekanslern	7,000	3,000	1,000	11,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
Sekreteraren	3,600	1,800	400	5,800	
Registratorn	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
Vaktmästaren	700	350	150	1,200	
Till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning m. m.	—	—	—	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
Summa	—	—	—	28,400	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Om till slutsiffran å den nu gällande staten . . . kronor	18,800	<i>Kostnads-beräkning.</i>
lägges dels det belopp af »	3,500	
som alltifrån år 1902 på extra stat utgått till ökad arbets- biträde åt justitiekanslersämbetet,		
dels ock utbetaldt dyrtidstillägg för år 1907 »	80	
skulle alltså anslagsbeloppen på ordinarie och extra stat för år utgöra tillhopa kronor	22,380	

Då afsedt är, att vid tillämpning af kommitténs förslag hittillsvarande anslag till justitiekanslersämbetet på extra stat ej vidare skulle utgå, skulle den af kommittén föreslagna statens slutsumma, 28,400 kronor, med allenast 6,020 kronor komma att öfverstiga summan af ofvanstående särskilda anslagsbelopp på ordinarie och extra stat.

Vid denna beräkning har emellertid ej hänsyn tagits till ålderstillägg, hvilka fortfarande såsom hittills skulle utgå af andra hufvudtitelns gemensamma anslag till ålderstillägg.

I detta hänseende bör emellertid erinras, att ålderstilläggen till sekreteraren och vaktmästaren vid justitiekanslersämbetet skulle blifva desamma som hittills, men att registratorn såsom tjänsteman i första normalgraden skulle enligt den nya staten erhålla efter femton år ett ytterligare (tredje) ålderstillägg.